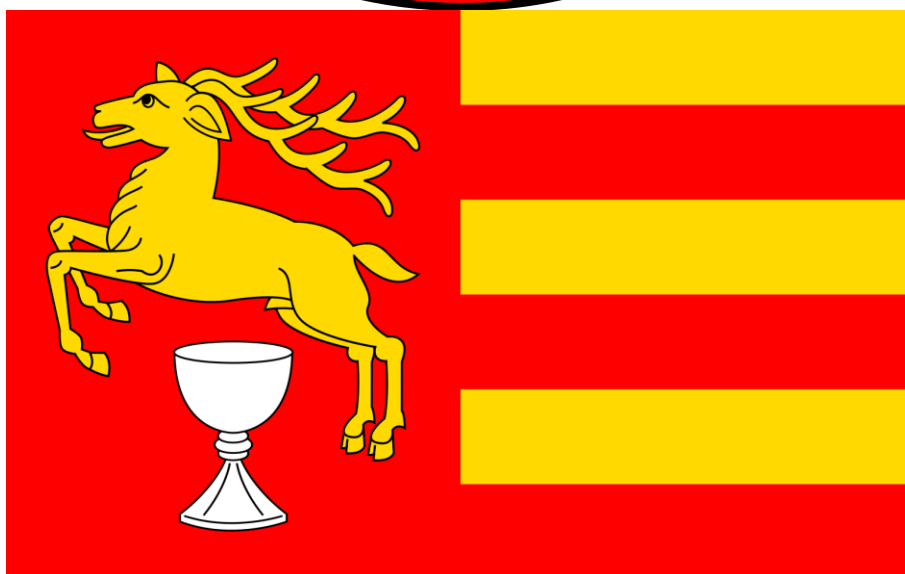
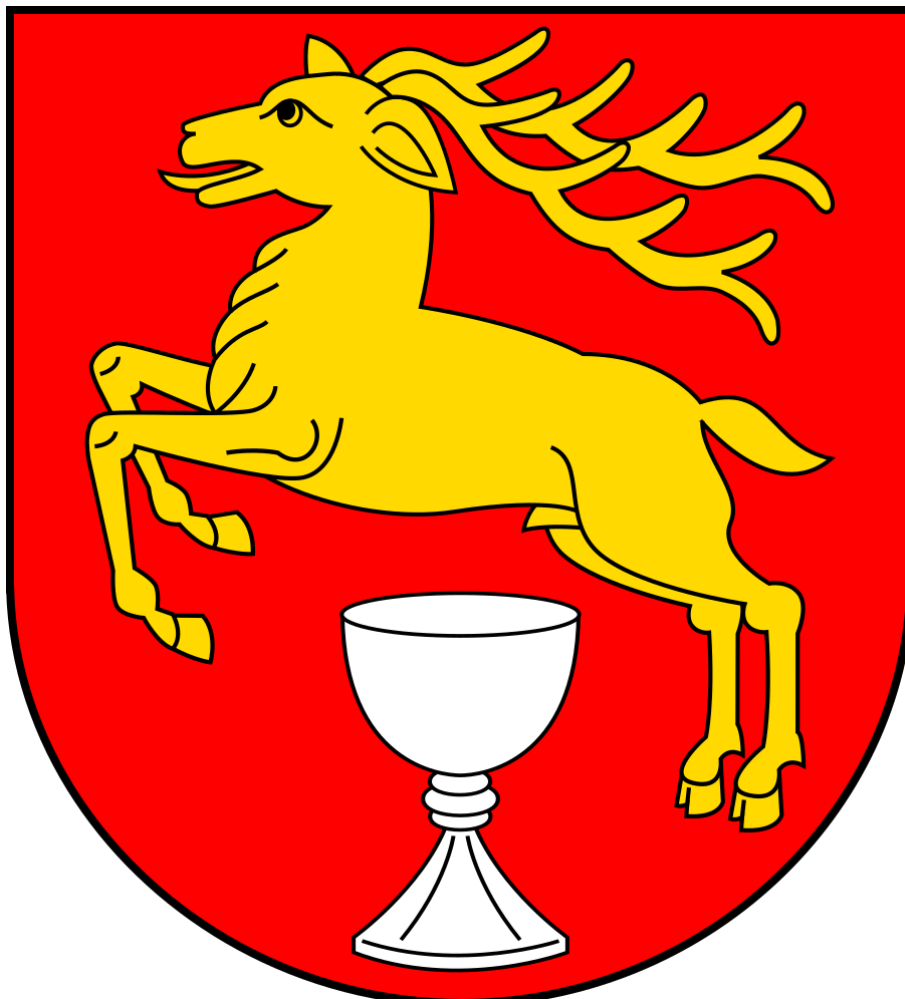

Uzasadnienie heraldyczno-historyczne projektów symboli gminy Szczytna

Kamil Wójcikowski, Robert Fidura
Łódź – Laski Szlacheckie,
styczeń 2016

Spis treści

Wprowadzenie do heraldyki	3
Podstawowe zasady heraldyki	4
Charakterystyka miasta i gminy Szczytna.....	6
Zabytki gminy	8
Rys historyczny Szczytnej.....	9
Zarys historii przemysłu szklarskiego w Szczytnej i okolicach.....	12
Zarys historii parafii katolickiej p.w. Św. Jana Chrzciciela w Szczytnej	14
Tradycje heraldyczne na terenie gminy	16
Symbolika gminy z czasów historycznych.....	16
Miejscowa heraldyka szlachecka	18
Miejscowa heraldyka ziemska.....	19
Obecny herb miasta i gminy	21
Możliwości utworzenia nowego herbu Szczytnej.....	24
Herb gminy Szczytna	26
Flaga gminy Szczytna	26
Banner gminy Szczytna.....	26
Flaga stolikowa gminy Szczytna.....	26
Pieczenie gminy Szczytna.....	26
Kwestie techniczne.....	27
Załączniki:	27
Załącznik 1 – Rysunek projektu herbu gminy Szczytna	28
Załącznik 2 – Rysunek projektu flagi gminy Szczytna.....	29
Załącznik 3 – Rysunek projektu banneru gminy Szczytna	30
Załącznik 4 – Rysunek projektu flagi stolikowej gminy Szczytna.....	30
Załącznik 5 – Rysunek projektu pieczęci gminy Szczytna.....	31
Załącznik 6 – Rysunek projektu pieczęci Rady Miejskiej w Szczytnej.....	33
Załącznik 7 – Rysunek projektu pieczęci Burmistrza Szczytnej	34

Wprowadzenie do heraldyki

Słowo herb pochodzi z czeskiego *erb*, co z kolei jest kalką niemieckiego *Erbe*, oznaczającego dziedzictwo. Już sama etymologia tego określenia wskazuje na sposób w jaki herby pojawiły się w naszym kręgu kulturowym. Te graficzne znaki związane były początkowo tylko z rodami rycerskimi, używane przez nie jako znaki rozpoznawcze na polu bitewnym. Pomysł powstał prawdopodobnie w dobie wypraw krzyżowych, kiedy zachodziła potrzeba odróżnienia od wroga obcego sobie rycerstwa, pochodzącego nierzadko z różnych krajów. Zbiór początkowo prostych figur szybko poszerzono, inspirując się m.in. zaobserwowanymi w czasie krucjat wzorami na orientalnych dziełach sztuki. Do Polski, herby dotarły w XIII wieku, prawdopodobnie z Niemiec i Czech przez Śląsk¹.

Herby miejskie pojawiły się w naszym kraju niemal równocześnie z rodowymi. Nowe formy samorządności nadawane miastom od XIII wieku wymagały wprowadzenia dla ich odpowiedniej symboliki, podkreślającej ową samorządność. Herby miejskie umieszczano głównie na pieczęciach².

Herby ziemskie, które są głównym obiektem naszego zainteresowania, symbolizować miały wszelkie terytoria, różniące się rozmiarami i rangą polityczną. Najstarsze herby ziemskie w Polsce pojawiły się jako herby księstw dzielnicowych w XIII wieku. Pierwsze znane przedstawienie pochodzi z co najmniej 1222 roku i zawiera konną postać księcia Kazimierza I opolsko-raciborskiego, trzymającego tarczę ze śląskim orłem. Użycie tego ptaka w różnych wariantach szybko stało się powszechne na ziemiach polskich. Dawne herby księstw niejednokrotnie przekształciły się w herby województw i niektóre ich elementy możemy podziwiać do dzisiaj³.

Gminy są uprawnione do posiadania herbu dopiero od 1990 roku, zgodnie z ustawą z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, której odpowiedni punkt mówi, że w gestii gminy leży: *podejmowanie uchwał w sprawach: herbu gminy, nazw ulic i placów publicznych oraz wznoszenia pomników*⁴. Należy zauważyć, że ustawa z niewiadomych powodów omijała flagi. 29 grudnia 1998 r. zmodyfikowano ten zapis. Stosowny artykuł otrzymał nowe brzmienie: *Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać, w drodze uchwały organu stanowiącego danej jednostki, własne herby, flagi, elementy oraz insygnia i inne symbole*. Wzory symboli, o których tu mowa, muszą być ustanawiane, co mocno zaakcentowała nowela do ustawy, w zgodzie z zasadami heraldyki, weksylologii i z uwzględnieniem miejscowej tradycji historycznej. Symbole przyjęte przez lokalne władze ustawodawcze podlegają zaopiniowaniu, co też określiła poprawiona ustawa, przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej⁵. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji rozporządzeniem z dnia 20 stycznia 2000 r. powołał

¹ A. Znamierowski, *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 29

² A. Znamierowski, *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 64

³ A. Znamierowski, *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 86-88

⁴ *Dziennik Ustaw*, 1990, nr 16, poz. 95, art. 18, pkt. 13

⁵ *Dziennik Ustaw*, 1998, nr 162, poz. 1126, art. 5

13-to osobową Komisję Heraldyczną, czuwającą nad poprawnością projektowanych herbów. Wnioski wpływające do Komisji Heraldycznej powinny zawierać barwne projekty rysunkowe herbów i flag (po dwa egzemplarze), ich opis, uzasadnienie merytoryczne oraz tekst uchwały o przyjęciu projektów przez jednostki samorządowe⁶. Opinia Komisji Heraldycznej – zgodnie z prawem – powinna zostać sformułowana w ciągu trzech miesięcy od złożenia prośby.

Podstawowe zasady heraldyki

Heraldyka polska nigdy nie wypracowała jednolitego systemu heraldycznego, ani żadnego powszechnego zbioru zasad. Tworząc herby trzeba postępować zgodnie ze wskazówkami proponowanymi przez autorów współczesnych publikacji o charakterze heraldycznym, którzy zasady tworzyli w oparciu o niekompletne prace dawnych heraldyków polskich i opracowania zachodnie.

Podstawowymi elementami herbu są tarcza i godło. Kształty tarczy herbowej zmieniały się na przestrzeni lat. Pierwsze tarcze na ziemiach polskich, tak zwane gotyckie miały, zgodnie z ówczesną stylizacją, spód wycięty w łuk ostry. Wiek XV i Renesans przyniosły powrót do form Antyku, między innymi do łuków półkolistych i tak właśnie wycięte są spody ówczesnych tarcz – tak zwanych hiszpańskich. W zestawieniu tym pominiemy następną modę umieszczania herbów na wyszukanych tarczach o barokowo i rokokowo zdobionych kartuszach. Kolejnym typem tarczy, który nas interesuje jest XVIII i XIX wieczna tarcza francuska, upowszechniona w polskiej heraldyce przez twórców Albumu Heroldii Królestwa Polskiego, tworzących nowe herby na potrzeby miast, które dokumentacje swych herbów utraciły. Tarcza ta jest niemal prostokątna, z zaokrąglonymi dolnymi rogami i małym ostrzem pośrodku spodu⁷.

Współcześnie zaleca się projektowanie herbów z wykorzystaniem tarczy hiszpańskiej, ze względu na jej prostotę, przejrzystość i względną pojemność, oraz nawiązanie do złotego wieku w historii Polski.

Godło, czyli figura kładziona na tarczy, to najistotniejszy element herbu. Zasadniczo każda figura, poddana odpowiedniej stylizacji, może stać się godłem herbowym. Oczywiście należy unikać takich absurdalnych i niekojarzących się z heraldyką figur jak pojazdy czy fabryki. Godło, lub godła powinny być umieszczone centralnie i wypełniać tarczę herbową, ale nie dotykać do brzegów (wyjątkiem są tu np. przedstawienia wody, ziemi, lub murów obronnych). Nie zaleca się stosowania dodatkowych podziałów tarczy celem umieszczenia kilku godeł (poza wyjątkami), ale umieszczenie figur na jednym, wspólnym polu⁸.

Ścisłym regułem podlegają też barwy w herbie. W Polsce wyróżnia się 7 tak zwanych tynktur heraldycznych: złoto, srebro, czerwień, błękit, zieleń, czerni. Czasami dodaje się do tego barwę cielistą, purpurową i brunatną. W powyższym wyliczeniu

⁶ S. K. Kuczyński, „Komisja Heraldyczna rozpoczęła działalność”, *Biuletyn PTH*

⁷ P. Dudziński, *Alfabet heraldyczny*, Warszawa 1997, s. 16

⁸ A. Znamierowski, *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 29

wyróżnia się dwa metale – złoto i srebro, zaś resztę określa się mianem barw. Oczywiście najszlachetniejsze są kolejno złoto i srebro. Czerwień, jako barwa życiodajnej krwi, również stoi wysoko w hierarchii kolorów. Łączenie barw i metali reguluje zasada alternacji heraldycznej, która zabrania sąsiedzowania dwóch barw i dwóch metali. Wyjątkiem jest barwa czarna i bielista, które mogą sąsiedzować ze wszystkim. Zasada alternacji ma na celu wyróżnienie godeł z tarczy, tak aby herb był czytelny nawet z dużej odległości. Obowiązuje ona również w przypadku flag^{9 10}.

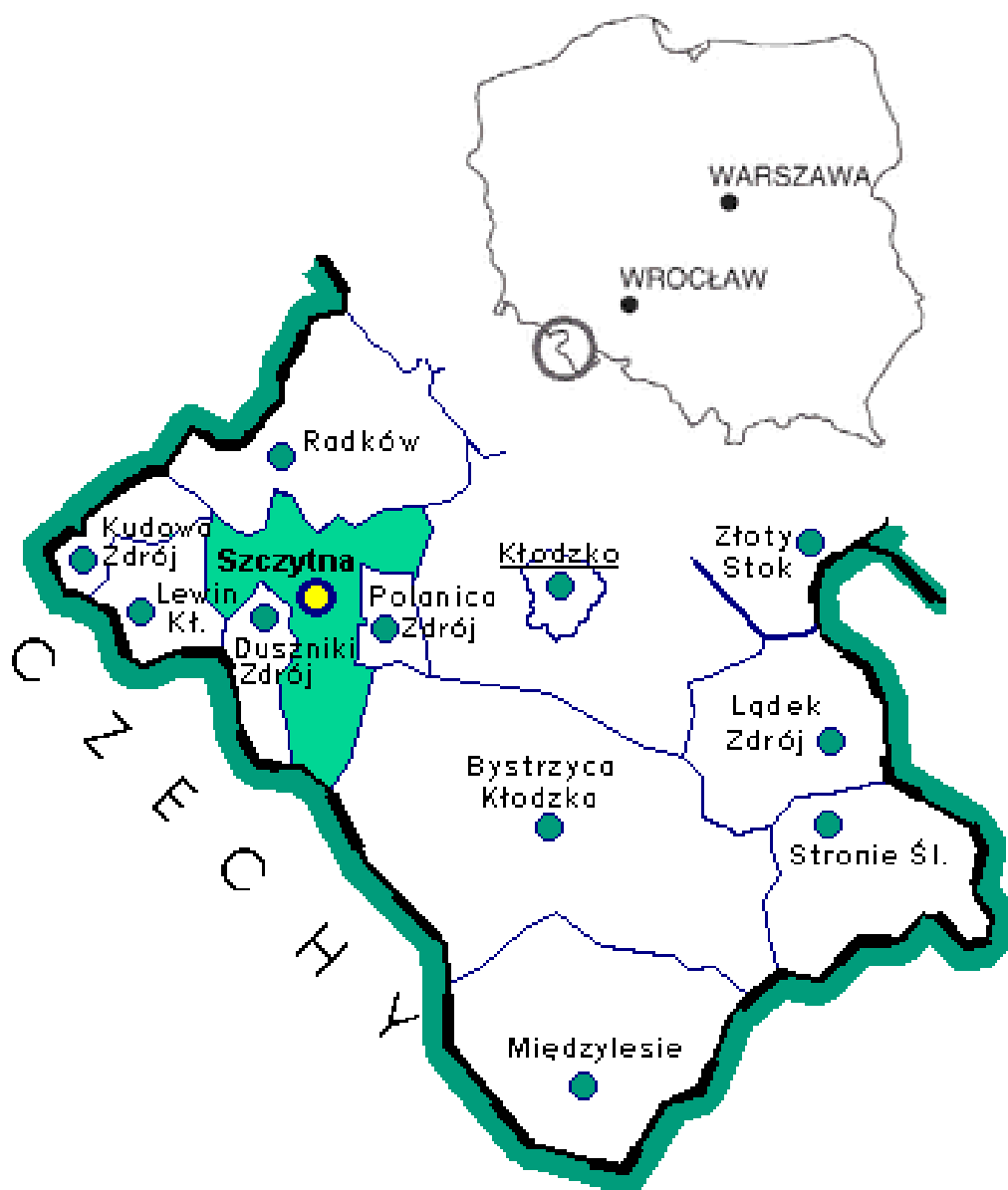
Pokrótkie należy powiedzieć też o języku opisywania herbów, zwanym blazonowaniem. Podstawową jego własnością jest opisywanie herbu od strony rycerza trzymającego tarczę, w związku z tym strony w opisie są odwrotne niż te, wynikające z rysunku. Kolejne zasady blazonowania, zaproponowane przez Alfreda Znamierowskiego, opisywanie nakazują rozpocząć od podania barwy pola, następnie zaś – figur. Barwy figur podajemy po określeniu ich nazwy i położenia. Istnieją położenia niektórych godeł, uznawane za standardowe i wówczas ich nie określamy. Na przykład dla miecza jest to położenie ostrzem w dół. W przypadku położenia odwrotnego do naturalnego, używa się określenia „na opak”. Miecz ostrzem w górę będzie zatem położony na opak. Istnieje 9 głównych stref, które określają położenie figur w herbie. Są to kolejno – prawy górny róg, środek głowicy, lewy górny róg, na prawo od środka, środek tarczy (położenie standardowe), na lewo od środka, na prawo od ostrza, ostrze (podstawa), na lewo od ostrza. Nazwy tych miejsc nie są ustalone i dopuszcza się inne określenia, jeśli tylko opisują one położenie precyzyjnie¹¹.

⁹ P. Dudziński, *Alfabet heraldyczny*, Warszawa 1997, s. 38-42

¹⁰ A. Znamierowski, *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003, s. 35

¹¹ A. Znamierowski, *Herbarz Rodowy*, Warszawa 2004, s. 79-85

Charakterystyka miasta i gminy Szczytna

Rysunek 1: Położenie gminy Szczytna na tle kraju i powiatu kłodzkiego²

¹² Źródło: Gmina Szczytna

Rysunek 2: Mapa gminy Szczytna¹³

Gmina Szczytna to gmina miejsko-wiejska w powiecie kłodzkim województwa dolnośląskiego. W skład gminy, oprócz miasta Szczytna wchodzi jeszcze sołectwa Chocieszów (wsie Chocieszów i Studzienno), Dolina, Łężyce, Niwa, Słoszów, Wolany i Żółtno. Na powierzchni 133,16 km² mieszka tutaj około 7,4 tysięcy ludzi. Samo miasto Szczytna leży w Obniżeniu Dusznickim między Górami Stołowymi i Bystrzyckimi, nad rzeką Bystrzycą Dusznicką. Nad miastem góruje Szczytnik (589 m. n.p.m.), na którym powstał w XIX wieku zamek „Waldstein”. W 2011 w Szczytnej mieszkało 5344 ludzi. Z powierzchnią ponad 80 km², Szczytna jest czwartym co do zajmowanego obszaru miastem województwa dolnośląskiego¹⁴.

¹³ Źródło: Gmina Szczytna

¹⁴ Informacje Gminy, Wikipedia

Zabytki gminy¹⁵

Nad miastem góruje neogotycki zamek „Waldstein” („Leśna”, „Leśna Skala”), który jest owocem miłości fundatora do średniowiecza i tradycji myśliwskich. Ta charakterystyczna niemal 200-letnia budowla owiana jest kilkoma tajemnicami. Wiadomo, że obiekt znajduje się na tzw. liście Grundmanna – czyli liście skrytek rozlokowanych na Dolnym Śląsku, gdzie hitlerowcy ukrywali dzieła sztuki podczas wojny. Mówi się też o tunelach pod zamkiem – co odważniejsi twierdzą, że tunele (z racji tego, że zamek stoi w miejscu dawnego fortu) sięgają aż do twierdzy kłodzkiej. Czy to prawda – trudno powiedzieć, ale sam zamek jest ciekawy ze względu na swój „średniowieczny” charakter. Obecnie mieści się tutaj ośrodek leczenia zamkniętego, a turystom udostępniona jest tylko kaplica pałacowa. Ze wzgórza roztacza się wspaniała panorama gór i miasta. W pobliżu zamku znajduje się kamienna Droga Krzyżowa z płaskorzeźbami z piaskowca, osadzonymi w naturalnych skałach.

W centrum miasta znajduje się barokowy kościół pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela (z pierwszej połowy XVIII w. przebudowany na początku XX w.). Swój wystrój świątynia zawdzięcza m.in. znanemu na Ziemi Kłodzkiej, barokowemu twórcy – Michałowi Klahrowi Starszemu. Przed kościołem zobaczyć można fragment zabytkowego pręgierza.

W centrum miasta, nad Kamiennym Potokiem, przy moście, stoi figura Św. Jana Nepomucena. Podobną, niedawno odrestaurowaną figurę można zobaczyć przy moście „zwodzonym” na zamku Waldstein.

Na górze Jeździec przy już dziś nieistniejącej drodze ze Szczytnej do Dusznik-Zdroju stoi „kamień wojny kartoflanej”. Został tam postawiony na pamiątkę ataku huzarów austriackich na pruski konwój zaopatrzeniowy podczas wojny o sukcesję bawarską w 1778 r. Wojna zyskała miano „kartoflanej” poprzez głód panujący w tamtym czasie oraz licznie organizowane podjazdy atakujące (tak jak w Szczytnej) linie zaopatrzeniowe obu armii.

Fot. 1: Kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela w Szczytnej¹⁶

Fot. 2: Zamek Leśna¹⁷

¹⁵ Informacje Gminy

¹⁶ Źródło: Wikipedia, autorstwo: Jacek Halicki

¹⁷ Źródło: Wikipedia, autorstwo: Jacek Halicki

Rys historyczny Szczytnej

Poniższy rys historyczny do roku 1946 pochodzi z publikacji zbiorowej skompilowanej przez byłych niemieckich Szczytnian: „[Wspomnienia o Szczytnej, okręg Kłodzko, Śląsk, słowem i obrazem](#)” (oryg. „*Erinnerungen an Rückers, Kreis Glatz, Schlesien, in Wort und Bild*”). Lata najnowsze opisano na podstawie haseł w leksykonach: *Miasta polskie w tysiącleciu* oraz *Leksykon miast polskich*.

Pierwsza historyczna wzmianka o Szczytnej pochodzi z 1347 r. (występuje pod nazwami: *Rückers, Rzedec*), ale wiadomo, że już wcześniej istniała tu osada słowiańska. Pierwszym odnotowanym właścicielem wsi był niejaki Lew Hron, w owym czasie właściciel także Dusznik Zdroju, Lewina i Jeleniowa.

Na powstanie i rozwój Szczytnej duży wpływ wywarł „szlak bursztynowy”, którego odnoga przebiegała przez jej teren. Osada powstała w obrębie Państwka Homolskiego przy ruchliwym trakcie handlowym ze Śląska do Czech.

Pisownia niemieckiej nazwy wsi *Rückers* ustaliła się w XVIII wieku. Nazwa pochodzi prawdopodobnie od imienia założyciela: Rüdiger, Richard.

Rückers zostało dotknięte najazdem Husytów, którzy w grudniu 1428 roku uderzyli na Kłodzko. We wsi warzono dobre piwo, wzmiankowane w 1494 roku Höllental-Pilsener. W XIV-XVI wieku często zmieniali się właściciele wsi. W roku 1494 połowa wsi została podarowana Augustynom z Kłodzka. W roku 1543 kapitan ziemski Hans Prag von Wellnitz kupił najpierw udział we własności Szczytnej od proboszcza Martina Kleneck, zaś następnie dokupił majątek sądowy. Ów von Wellnitz miał też w 1545 albo 1548 wybudować pierwszy pałac w Szczytnej. W roku 1551 wieś przeszła na własność ówczesnego zastawnego władcy Hrabstwa, księcia Ernsta von Bayern. Po jego śmierci, pod koniec XVI w. Szczytna przypadła cesarzowi Rudolfowi II Habsburgowi, który w 1576 r. przekazał te ziemie wraz ze wszystkimi przywilejami, lekarzowi nadwornemu i radcy cesarskiemu – Janowi Crato von Kraffheim i jego spadkobiercom. W 1581 r. z inicjatywy nowego właściciela wybudowany został pierwszy kościół. Crato zmarł w 1585 roku. W czasach niemieckich, w Szczytnej obchodzono coroczne święto jego pamięci.

W 1627 w czasie wojny trzydziestoletniej splądrowano i spalono pałac. Wojska zarówno szwedzkie jak i cesarskie wyrządziły mieszkańcom wiele szkód.

Do znacznego rozwoju Szczytnej przyczynił się też inny cesarski lekarz Isaias von Sachs, właściciel wsi od 1639, który pod koniec XVII w. dokupił okoliczne wsie tworząc dominium na wzór homolskiego, którego „stolicą” była Szczytna. W owym czasie powstała w Szczytnej pierwsza huta szkła. Isaias von Sachs zmarł w 1655 i został pochowany w Szczytnej, zostawiając majątek żonie, z domu von Hartig.

Dobra odziedziczył w 1668 jej kuzyn Johann Isaias von Hartig. Majątek został dodatkowo poszerzony o wsie Nerbotin, Löschney, Keilendorf, Zischney, Kessel i Hallatsch jak też gospodarstwo pomocnicze w Niederschwedeldorf oraz kawałka

lasu od Rückers do Passendorf, nazywanego Iennem. Von Hartigowie byli posiadaczami wsi przez dłuższy czas. W 1711 roku baron hrabia Christoph von Hartig zbudował browar Franke. W 1721 gmina Rückers otrzymała pozwolenie na budowę nowego kościoła, skierowane na ręce barona Huberta von Hartig. Baron Hubert został w 1725 roku podniesiony do godności hrabiego. W 1741 powstała samodzielna parafia Rückers, wcześniej wieś należała do parafii w Dusznikach (Reinerz).

W XVIII wieku, w wyniku wojen śląskich Szczytna wraz z Ziemią Kłodzką i niemal całym Śląskiem stała się własnością Królestwa Prus. Z rozkazu pruskiego króla Fryderyka Wilhelma II na Szczytniku wybudowano niewielki fort, będący elementem linii umocnień twierdzy kłodzkiej. Fort nie służył do obrony a miał ostrzegać o zbliżającej się nieprzyjacielskiej armii. Został zniszczony w 1807 r. podczas wojen napoleońskich. Król Prus wspierał też przedsięwzięcie trzech braci nazwiskiem Rohrbach, polegające na budowie huty szkła w Friederichsgrund (Batorów). Budowę zakończono w 1770. Umocnienia rozebrano w 1807 po niekorzystnym dla Prus traktacie pokojowym.

W 1794 roku założono hutę szkła w Nowym Batorowie (Neufriedrichsgrund), istniejącą do 1836.

W roku 1827 majątek Rückers oraz Friedersdorf kupił major Leopold von Hochberg, który na ruinach opuszczonego fortu wybudował zamek „Waldstein”. Zamek został rezydencją właściciela Szczytnej. Wybudowano go w stylu neogotyckim, na wzór średniowiecznych niemieckich zamków obronnych. Późniejsi właściciele zamku, Helena i Bruno Kleinowie, dobudowali skrzydło północne oraz kaplicę zamkową. Ostateczny kształt zamku zawdzięczamy Zakonowi Misjonarzy Św. Rodziny, którzy dobudowali czwarte skrzydło.

W XIX w. Szczytna była jedną z większych miejscowości w regionie. Był tu zamek, browar, szkoła, kościół oraz plebania. Rozkwit Szczytnej spowodował gwałtowny napływ ludności, a miasto cieszyło się dużym zainteresowaniem również letników, kuracjuszy i podróżnych. Jej rozwój związany był z powstaniem zakładów szklarskich oraz z wybudowaniem linii kolejowej z Kłodzka. Pod zarządem von Hochberga dobrze rozwijały się także okoliczne miejscowości, z których część została przez niego założona od podstaw (Walldorf – Borowina, Goldbach – Złotno, Neurückers – Nowa Szczytna). Neurückers była osadą hutników pracujących dla von Rohrbachów. W latach 1836-40 von Hochberg wybudował własną hutę „Waldstein”.

W latach 30 XX wieku do osady Szczytna przyłączono pobliskie wsie Hartau, Utschendorf, Gläsendorf, Waldstein oraz Walddorf tworząc największą gminę ziemską Hrabstwa Kłodzkiego.

Von Hochberg sprzedał majątek Friedersdorf swojemu kuzynowi Robertowi Pohl w 1842 roku. Jeszcze tego samego roku sprzedał także zamek i hutę. Zmarł 8 lutego 1843 roku, zaś jego dobra odziedziczyła siostra Barbara.

Około 1847, Szczytna przeszła na własność arystokratycznej rodziny von Lindheim, która ok. 1850 zbudowała nowy pałac.

W roku 1860 zamek i pałac nabyli Ferdynand i Franz Rohrbach, później samodzielnym właścicielem został Franz Rohrbach.

Majątek odziedziczyła w 1880 roku córka Franza Helene, zamężna z Bruno Kleinem, który przebudował zamek i zamieszkał w nim z małżonką od 1892.

Pod koniec XIX wieku wybudowano drogę okręgową Polanica – Szczytna, zaś w latach 1884-90 linię kolejową Kłodzko – Szczytna, przedłużoną w 1902 do Dusznik-Zdroju. Szczytna otrzymała duży dworzec kolejowy.

W 1899 roku otwarto miejscowy Szpital Serca Jezusowego, obsługiwany do dnia dzisiejszego przez siostry franciszkanki.

W I wojnie światowej zginęło 127 żołnierzy z parafii Rückers.

Kryzys gospodarczy w latach 1931-34 przyniósł klęskę głodu, wsparcia mieszkańcom udzielali misjonarze Św. Rodziny, którzy nabyli zamek „Waldstein” w 1929 w celu założenia szkoły klasztornej. W dobie kryzysu upadła m.in. huta „Waldstein”.

Podczas II wojny światowej Szczytna nie ucierpiała. Wiadomo, że w latach wojny funkcjonował na zamku szpital dla żołnierzy Wehrmachtu. W działaniach frontowych poległo 480 mieszkańców wsi.

Po 1945 roku Szczytna (pod nazwą Rucewo, potem Szczytna Śląska) zachowała charakter przemysłowo-rolniczy. Ludność niemiecka opuściła miejscowość do marca 1946, za wyjątkiem nielicznych specjalistów, którzy zostali aby przyuczyć nowych gospodarzy obsługi pozostawionych urządzeń szklarskich. Zakłady przemysłowe, które uniknęły zniszczeń w czasie wojny zostały na powrót uruchomione, powstały też nowe zakłady: Dolnośląskie Zakłady Galanterii Metalowej, Fabryka Wełny Drzewnej, tartak oraz kamieniołomy i mniejsze zakłady.

W 1959 roku Szczytna uzyskała status osiedla, zaś w 1973 roku – prawa miejskie. Do 1975 znajdowała się w woj. wrocławskim, następnie w woj. wałbrzyskim i od 1998 w woj. dolnośląskim.

Po przemianach społeczno-politycznych w roku 1989 miejscowość uległa stopniowo przekształceniom z miejscowości przemysłowo-rolniczej na miejscowość turystyczno-wypoczynkową. Powstały pensjonaty i ośrodki kolonijne. Ostatnim akordem tej transformacji było zamknięcie huty szkła „Sudety Crystal Works” w 2014 roku.

Obecnie Gmina Szczytna to miasto Szczytna i 7 sołectw: Wolany, Niwa, Chocieszów, Łężyce, Słoszów, Złotno, Dolina. Liczy niecałe 7,5 tys. mieszkańców. Miasto Szczytna jest rozległe – powierzchnią 80,58 km² niemal dorównuje Wałbrzychowi, co daje mu czwartą pozycję w województwie. W jego granicach nadal znajduje się dużo terenów leśnych, stanowiących około 77% powierzchni miasta.

Zarys historii przemysłu szklarskiego w Szczytnej i okolicach

Tradycje hutnicze w Szczytnej i okolicach sięgają okresu średniowiecza, kiedy działały tutaj huty leśne. Huta taka miała istnieć w tzw. Piekielnej Dolinie w miejscu późniejszej Felicienhütte. Jedną z większych starych hut była produkująca nieprzerwanie przez 300 lat huta w miejscowości *Gläserndorf* (wzmiankowana po raz pierwszy w 1680). Wszystkie dawne huty ograniczały się do produkcji szkła przestrzennego z zielonkawej surówki.

Najstarszą hutę nowoczesnego przemysłu szklarskiego, będącą jednocześnie podstawą istniejącego do niedawna zakładu „Sudety” była huta zbudowana w 1770 roku w Batorowie. W roku 1771 w wytopiono tam po raz pierwszy szkło kryształowe, a dwa lata później produkowano już wystawne szkło stołowe, szczególnie kielichy do wina, puchary wiwatowe i kufle do piwa. Przedmioty te były prawdziwą ozdobą dzięki dekoracji grawerowanej oraz złoceniu i srebrzeniu. Hutę założyli bracia Rohrbach. Budowę huty wsparł król Prus Fryderyk I, który popierał przemysł szklarski w Hrabstwie Kłodzkim, przyłączonym w 1763 do Prus.

Drugą nowoczesną hutę zbudowano w 1794 roku w *Neufriedrichsgrund* (Batorówek). Pracowała do 1836 roku. Huta w Batorowie natomiast rozwijała się nadal, dzięki produkcji butelek z zielonego szkła, na które popyt napędzał rozwój uzdrowiska w Kudowie.

Hutę w Batorowie wraz z resztą majątku zakupił w 1827 roku major Leopold von Hochberg, który rozbudował zakład i ukształtował jego dalsze dzieje. Zakład rozbudowano i wzbogacono zdobnictwem o motywy secesyjne. W 1850 powstała tutaj nowa, nowoczesna huta.

W 1840 major von Hochberg wybudował hutę „*Waldstein*”, sprzedaną wraz z zamkiem dwa lata później. Ostatecznie, w 1860 roku posiadaczami huty „*Waldstein*” stali się Rohrbachowie z Batorowa. Rohrbachowie byli dobrymi fachowcami i za ich rządów zakład „*Waldstein*” przeżywał rozkwit. Działo się tak pomimo katastrofalnej wichury w 1868 i pożaru w 1894. Duży wkład w rozwój zakładu miał Eugen Knye, który zaczynał w Batorowie jako księgowy, aby później zostać jedynym udziałowcem. Rozwój huty „*Waldstein*” przerwał kryzys gospodarczy w latach 30 XX wieku.

W roku 1897 w Szczytnej na miejscu dawnej bielarni płótna powstała nowa huta, pod firmą „*Huta Szkła Kryształowego Friedrich Rohrbach & Karl Böhme*”. Do roku 1920 właściciele huty zmieniali się dość często, ale mimo tych rotacji oraz początku ogólnoswiatowego kryzysu ekonomicznego był to okres świetności firmy. Już w 1933 konieczna była budowa drugiego zakładu. Tuż przed II wojną światową pracowało tutaj 850 ludzi co dawało hucie „*Rohrbach & Böhme*” pierwsze miejsce w Hrabstwie Kłodzkim.

*Der Kelch aus klingendem Quarzgestein
 In Rückers geschmolzen, geschliffen,
 Gefüllt mit köstlichem, deutschen Wein,
 Wird stets deine Gäste entzücken.*

Fot. 3: Przykładowe wyroby huty z przełomu XIX i XX wieku¹⁸

Po II wojnie światowej zakład został upaństwowiony. Współpracę z nim podjęło wielu artystów. Swoją pracę dyplomową wykonał tutaj w 1959 roku Zbigniew Horbowy. Pod koniec działalności, pod firmą „Sudety Crystal Works” huta produkowała wyroby kryształowe - dmuchane, prasowane ręcznie i automatycznie o bogatym wzornictwie. Posiadała własną pracownię wzornictwa. Huta została zlikwidowana w 2014 po rocznej przerwie w produkcji poprzedzonej pożarem chemikaliów.

W hucie wykonano między innymi serwis stołowy na koronację Elżbiety II, zastawę na pokład TSS Stefan Batory, grawerowane szklanki dla PLL LOT oraz liczne ozdobne puchary dla przedstawicielstw dyplomatycznych.

¹⁸ Wspomnienia o Szczytnej, okręg Kłodzko, Śląsk, słowem, obrazem

Fot. 4: Zabudowania huty szkła Sudety przed wyburzeniem¹⁹

Zarys historii parafii katolickiej p.w. Św. Jana Chrzciciela w Szczytniej

Poniższy rys historyczny do roku 1946 pochodzi z publikacji zbiorowej skompilowanej przez byłych niemieckich Szczytnian: „Wspomnienia o Szczytniej, okręg Kłodzko, Śląsk, słowem i obrazem” (oryg. *„Erinnerungen an Rückers, Kreis Glatz, Schlesien, in Wort und Bild”*).

4 marca 1721 hrabia Johann Hubert von Hartig uzyskał pozwolenie na budowę nowego kościoła w gminie Rückers. Część kosztów podjętej niezwłocznie budowy poniósł majątek ziemski. Uroczyste poświęcenie odbyło się 20 czerwca 1721, zaś pięć lat później barokowy kościół był całkowicie gotowy. W roku 1741 kościół stał się ośrodkiem samodzielnej parafii, wcześniej był kościołem filialnym parafii w Dusznikach. Pierwszym proboszczem został franciszkanin Carolus Wentzel. W tym samym roku zmarł hrabia von Hartig, ale zdążył jeszcze uczynić darowiznę na rzecz budowy plebanii.

W 1778 roku kosztem gminy Friedrichsgrund (Batorów) wybudowano oratorium. W 1780 na nowo zbudowano wieżę, zaś gonty pomalowano na czerwono. W 1821 z darów ozdobiono organy. Dwa lata później wykonano chór, zaś w 1824 na wieży umieszczono nową kulę. W 1851 darczyńcy ufundowali instrumenty dla kościelnego chóru. Rok później przy okazji remontu wieży kościelnej zamontowano zegar.

¹⁹ Dolnyslask.org

W związku z rozwojem Szczytnej w latach 1907-1908 pojawiła się konieczność rozbudowy kościoła. Dobudowano nawę poprzeczną i wydłużono prezbiterium co nadało kościołowi jego obecny kształt. Istotną część kosztów poniósł ówczesny właściciel majątku, major von Löbbecke. W czasie I wojny światowej zniszczeniu uległy piszczałki prospektowe organów oraz mały i średni dzwon. Dzwony odtworzono w 1920, zaś piszczałki w 1922.

W 1924 roku powstała kaplica poświęcona pamięci żołnierzy pochodzących ze Szczytnej poległych w wojnach 1813/14, 1864, 1866, 1870/71 oraz I wojnie światowej. Malowidła w kaplicy wykonał miejscowy artysta malarz Richard Kollorsz. W 1925 roku odnowiono zewnętrzny fronton kościoła oraz okalające go mury. Wyrównano i otoczono płotem plac kościelny. W 1926 roku miejscowy mistrz kamieniarstwa Komarek wykonał nowe stopnie prowadzące do kościoła, zaś sam kościół otrzymał efektowne oświetlenie elektryczne.

Tradycje heraldyczne na terenie gminy

Symbolika gminy z czasów historycznych

Obecne miasto Szczytna, w czasach historycznych będące siedzibą gminy, herb posiada dopiero od 1974. Herb ten jest zupełnie nowy, jego twórcy nie sięgnęli do żadnej dawniejszej tradycji.

Poszukiwania archiwalne wykazały jednak, że przedwojenna gmina Szczytna posługiwała się pieczęciami z indywidualnym znakiem rozpoznawczym. Kwerenda w Archiwum Państwowym we Wrocławiu oddział w Kamieńcu Ząbkowickim przyniosła odnalezienie dwóch odcisków pieczęci urzędu gminnego w Szczytnej (wówczas *Gemeinde Rückers*) przyłożone na dokumentach z 1826 roku oraz 1835 roku. Pierwsza z nich była owalna i przedstawiała Św. Jana Chrzciciela stojącego najwyraźniej po kolana w wodzie. Druga pieczęć była okrągła i przedstawiała pełną postać świętego. Legenda otokowa na obu pieczęciach głosiła GEMEINDE RUCKERS.

Fot. 5: Odcisk pieczęci gminy Szczytna z 1826 roku

Fot. 6: Odcisk pieczęci gminy Szczytna z 1835 roku

Symbolika przedstawienia napieczętnego jest jasna – Św. Jan Chrzciciel był i jest po dziś dzień patronem miejscowej parafii, która nawiasem mówiąc również używała pieczęci z Janem Chrzcicielem, czego dowodzi np. odcisk pieczęci parafialnej z 1902 roku.

Fot. 7: Odcisk pieczęci parafii Św. Jana Chrzciciela w Szczytnej z 1902 roku

Wszystkie wymienione wyżej odciski pieczęci przechowywane są w Archiwum Państwowym we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Żąbkowickim (Zespół nr 121, Sąd Obwodowy w Dusznikach Zdroju (*Amtsgericht Bad Reinerz*), Akta gruntowe miejscowości Szczytna (*Grundakten von Rückers*), sygn. 677).

W luźnych materiałach ikonograficznych zebranych przez przedwojennych mieszkańców Szczytnej i opublikowanych w przywoływanych już „*Wspomnieniach o Szczytnej*” odnaleźliśmy także herb albo projekt herbu miejscowości. Nie wydaje się aby wszedł on kiedykolwiek w oficjalne użycie.

Przedstawiony tam projekt był pięciopolowy z polem sercowym. W polach I, II, III i IV przedstawiono naturalistycznie elementy charakterystycznej miejscowej flory, kolejno: pełnik europejski, grzyb, trzy drzewa iglaste oraz krzaczek jagód. W polu sercowym znajduje się jeleni w skoku ponad kielichem. Wszystkie godła użyte w tym herbie nawiązują do symboliki łączonej wówczas z miastem, z czego aż 5 do okolicznej przyrody. Godło szóste, czyli kielich, nawiązuje oczywiście do hutnictwa szkła jako głównego czynnika rozwoju osady.

Same godła herbu, a szczególnie pięknie przedstawiony jeleni, wykonane są na wysokim poziomie sztuki heraldycznej, ale herb jako całość jest niepotrzebnie nadmiernie skomplikowany, tak jakby jego projektant próbował zawrzeć wszystkie możliwe symbole kojarzące się ze Szczytną.

Fot. 8: Domniemany przedwojenny projekt herbu Szczytniej

Miejscowa heraldyka szlachecka

Niezwykłe bogata jest tradycja związana z miejscowymi właścicielami ziemskimi. Szczytna od początku swego istnienia aż do czasów II wojny światowej niemal przez cały czas była własnością prywatną.

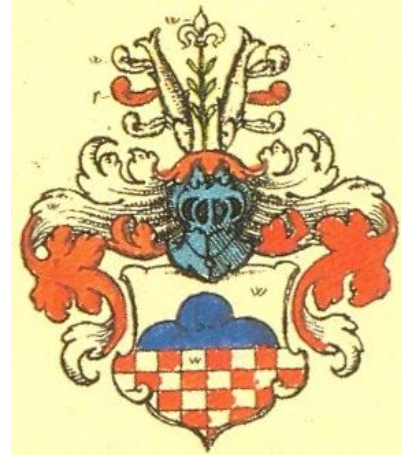
Najdawniejszym właścicielem Szczytniej, którego herb znamy, jest oczywiście Ernest von Bayern (właściciel w II połowie XVI wieku), który posługiwał się rodzowym herbem Wittelsbachów, tożsamym z herbem Bawarii. Kolejną rodziną właścicieli Szczytniej o znanym nam herbie byli von Hartigowie (gospodarzący tutaj w XVIII wieku), którzy posługiwali się złożonym czteropolowym herbem. Następni właściciele, von Hochbergowie (właściciele w I połowie XIX wieku), używali stosunkowo prostego herbu przedstawiającego na tarczy dzielonej w pas od czoła w polu srebrnym góry błękitne, zaś podstawę szachowaną srebrno-czerwono. Był to oczywiście rodowy herb tej rodziny, jej późniejsi arystokratyczni potomkowie używali herbów złożonych. Herby pozostałych rodów bądź pojedynczych właścicieli są niepewne.

Rysunek 3: Herb arcybiskupi Ernesta von Bayern²⁰

Rysunek 4: Herb rodu von Hartig z ok 1700 roku²¹

Rysunek 5: Herb rodowy rodziny von Hochberg²²

Miejscowa heraldyka ziemska

W tradycje heraldyczne gminy wpisuje się naturalnie miejscowa heraldyka ziemska. Szczytna leży na terenie historycznego hrabstwa kłodzkiego. Ziemie te należały w średniowieczu przeważnie do korony czeskiej, chociaż niektórzy śląscy Piastowie władali nią na zasadzie dożywotniego lenna. Formalnie hrabstwo powołał król czeski Jerzy z Podiebradu w 1459 roku. Herb tej jednostki przedstawiano na dwa sposoby. Przedstawiał on w polu czerwonym dwa skosy lewe linią prostą bądź półkolistą (pierwotnie). Powód przejścia od linii prostych do zaokrąglonych nie jest jasny, ale ewolucja taka zdarzała się także w przypadku niektórych miejscowych herbów rodowych²³.

Rysunek 6: Herby hrabstwa kłodzkiego na monetach z lat 1500-1554²⁴

²⁰ Detal z Contrafactur des Hochwurdigen Herrn Ernesti... (Bildnis der Erzbischofs Ernst von Bayern), Holzschnitt und Typendruck, koloriert; 300 x 185 mm (Blatt) Coburg, Kunstsammlungen der Veste Coburg, Inventar-Nr. XIII,1,21, Mappe 4, Passepartout 13

²¹ J. A. Tyroff : "Wappenbuch der Österreichischen Monarchie", Band 14, Verlag Conrad Tyroffsches Wappen-, auch Kunst- und Kommissionsbureau, Nürnberg 1865, T. 64

²² J. Siebmacher, *Neue Wappenbuch*, 1. Teil, tabl. 166

²³ M. Nienałtowski, [Herb hrabstwa kłodzkiego](#)

²⁴ M. Nienałtowski, [Herb hrabstwa kłodzkiego](#)

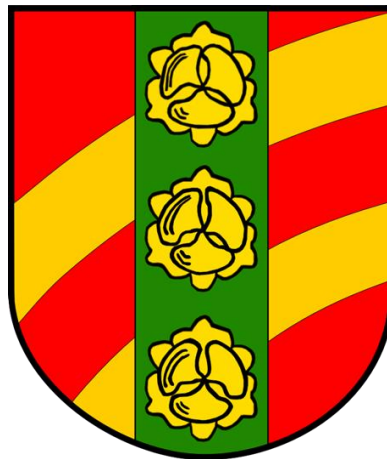

Rysunek 7: Herb księstwa ziebicko-oleśnickiego z monety z 1623, widać już częściowe wyprostowanie skosów²⁵

Rysunek 8: Herb hrabstwa kłodzkiego w późniejszej stylizacji²⁶

Od 1763 roku teren Hrabstwa należał do nowego właściciela – Królestwa Prus. Pruska administracja utworzyła w 1816 roku powiat kłodzki (*Landkreis Glatz*). Powiat ten przez kilkanaście ostatnich lat swego istnienia używał herbu zaprojektowanego przez O. Huppa, który przedstawiał w polu czerwonym dwa łukowate skosy złote, na których słup zielony obarczony trzema kwiatami pełnika europejskiego złotymi. Herb ten to herb Hrabstwa Kłodzkiego zmodyfikowany poprzez nałożenie słupa obarczonego tradycyjnym miejscowym symbolem²⁷.

Rysunek 9: Herb powiatu kłodzkiego w 1939²⁸

Po II wojnie światowej, wraz z przejęciem władzy przez polską socjalistyczną administrację, heraldyka ziemską poszła w zapomnienie. Dopiero po reformie administracyjnej nowe województwa i powiaty zaczęły masowo przyjmować herby. Województwo dolnośląskie przyjęło za herb tradycyjny herb Księstwa Śląskiego, tzn.

²⁵ M. Nienałtowski, [Herb księstwa ziebicko-oleśnickiego](#)

²⁶ M. Nienałtowski, [Herb hrabstwa kłodzkiego](#)

²⁷ J. Fogger, *Grafenschaft Glatzer Heimatkunde*, 1955, Nr. 32 u. 33, s. 255, 258, 264

²⁸ P. Knötel, [Wappen aus der Grafenschaft Glatz \[w:\] Kultur und Geschichte der Grafenschaft Glatz \(Schlesien\)](#)

w polu złotym orła czarnego z przepaską srebrną²⁹. Powiat kłodzki przyjął herb wzorowany na historycznym herbie Hrabstwa (w wersji z prostymi skosami)³⁰.

Rysunek 10: Herb województwa dolnośląskiego z 2009 roku³¹

Rysunek 11: Herb powiatu kłodzkiego z 2000 roku³²

Obecny herb miasta i gminy

Mimo upadku heraldyki polskiej w dobie PRL, władze nowo powołanego miasta Szczytna postanowiły, że miasto powinno się pieczętować herbem. Prace nad wprowadzeniem herbu zainicjował krótko po uzyskaniu praw miejskich przez Szczytną radny Powiatowej RN w Kłodzku R. Król. Radny zachęcił licealistę Waldemara Nowaka, aby ten opracował propozycje herbu w ramach swojej pracy maturalnej. Nowak stworzył następnie łącznie 36 propozycji herbu, kierując się m.in. sugestiami Króla co do umieszczenia w herbie charakterystycznych dla miejscowości symboli. W powstałych projektach wzięto zatem pod uwagę m.in. zamek Waldstein i inne zabytki miejskie, miejscową hutę szkła i tartak oraz warunki przyrodnicze. Przygotowane 36 projektów skonsultowano z artystą plastykiem mgr Danutą Turkiewicz, która odrzuciła ok. 19 złych plastycznie prac, zaś pozostałe wraz z Nowakiem poprawiła i uzupełniła w porozumieniu z R. Królem. Powstałe w ten sposób 17 projektów przedstawiono Miejskiej Radzie Narodowej w Szczytnej. W burzliwych obradach radni wskazali ostateczne 3 lub 4 projekty. Dużo problemów przysporzył wybór sposobu reprezentacji huty szkła. Ostatecznie zdecydowano się na kielich. Finalne 3 projekty poddano konsultacji społecznej, wywieszając projekty m.in. w witrynach sklepów. Liczne uwagi mieszkańców przyjmowano w Urzędzie Miasta i Gminy.

Ostateczną wersję herbu przyjęto uchwałą dnia 24 września 1974 roku. Przedstawiał on (opis własny) na gotyckiej tarczy dzielonej w krzyż w polach I i IV

²⁹ Uchwała Nr XLIII/696/09 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie przyjęcia wzorów herbu i flagi Województwa Dolnośląskiego

³⁰ Uchwała Nr XIII/125/2000 z dnia 26 kwietnia 2000 roku w sprawie ustanowienia herbu i flagi powiatu Kłodzkiego

³¹ Źródło: Wikipedia, autorstwo: Poznaniak

³² Źródło: Wikipedia, autorstwo: WarX

czerwonych kwiat róży kłodzkiej złoty, w polu II złotym kielich srebrny, w polu III złotym stylizowany świerk zielony. Symbolika herbu miała być następująca:

- Tarcza w postaci tzw. tarczy polskiej, podzielona na 4 pola na przemian czerwone (pola I i IV) i żółte (pola II i III),
- Kolory czerwony i żółty są barwami Dolnego Śląska (sic!),
- Róża kłodzka w polach I i IV miała symbolizować położenie miasta w Kotlinie Kłodzkiej, a także nawiązywać do rodziny von Hochberg, pierwszych właścicieli zamku w Szczytnej,
- Przemysł szklarski miał symbolizować biały kielich w polu II,
- Przemysł drzewny (tartak) jak i miejscowe lasy miał symbolizować stylizowany świerk zielony w polu III.

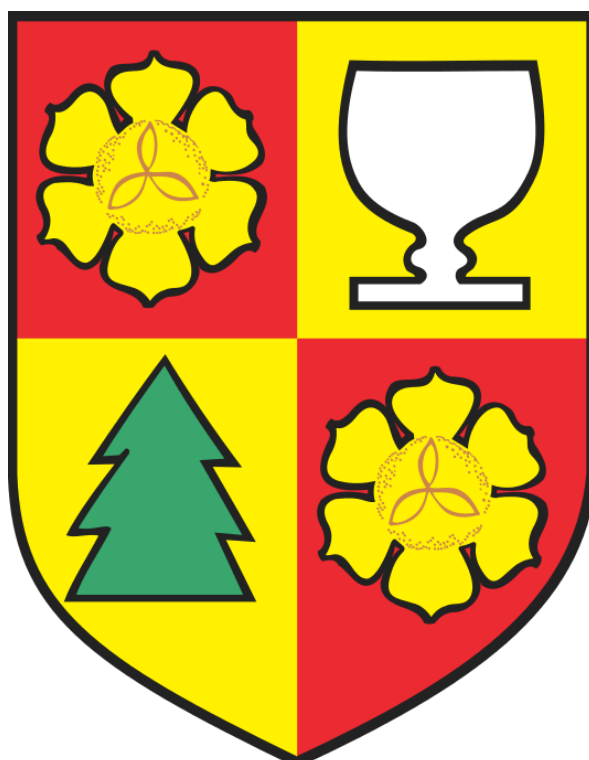
Przyjęty w roku 1974 herb stworzono bez konsultacji z heraldykami i ma on niestety poważne błędy merytoryczne. Dużo do życzenia pozostawia także jego realizacja plastyczna.

1. Tarcza powinna być właściwie nazwana średniowieczną gotycką, a nie polską, podobnego wzoru używano w całej Europie,
2. Podział tarczy na cztery pola jest zasadniczo obcy polskiej tradycji heraldycznej, obecny jedynie w herbach terytorialnych bądź genealogicznych,
3. Kolory czerwony i żółty (właściwie złoty) nie są barwami Dolnego Śląska tylko Hrabstwa Kłodzkiego. Barwami Dolnego Śląska są czarny i złoty,
4. Ród von Hochberg nie miał w herbie róży. Róża była za to w klejnocie herbu rodu von Hochberg ale nie była to róża kłodzka. Ponadto w niektórych przedstawieniach (jak to z *Siebmachera*), w miejsce róży była lilia naturalna,
5. Biały kielich w polu żółtym (złotym) łamię kluczową zasadę alternacji heraldycznej czyli kontrastu, w myśl której tynktura metaliczna nie może być kładziona na tynkturze metalicznej (tutaj biel czyli srebro na żółtym czyli złotym),
6. Stylizowany świerk jest nadto uproszczony, przypomina piktogram albo dziecięcy rysunek a nie godło herbowe,
7. Projekt praktycznie ignoruje miejscową tradycję heraldyczno-sfragistyczną opisaną w poprzedniej sekcji, w szczególności pieczęcie gminne Szczytnej z XIX wieku oraz przedwojenny projekt herbu Szczytnej.

Dzisiaj gmina Szczytna zleciła opracowanie projektu nowego herbu, który będzie spełniał zasady heraldyki oraz będzie zgodny z miejscową tradycją historyczną.

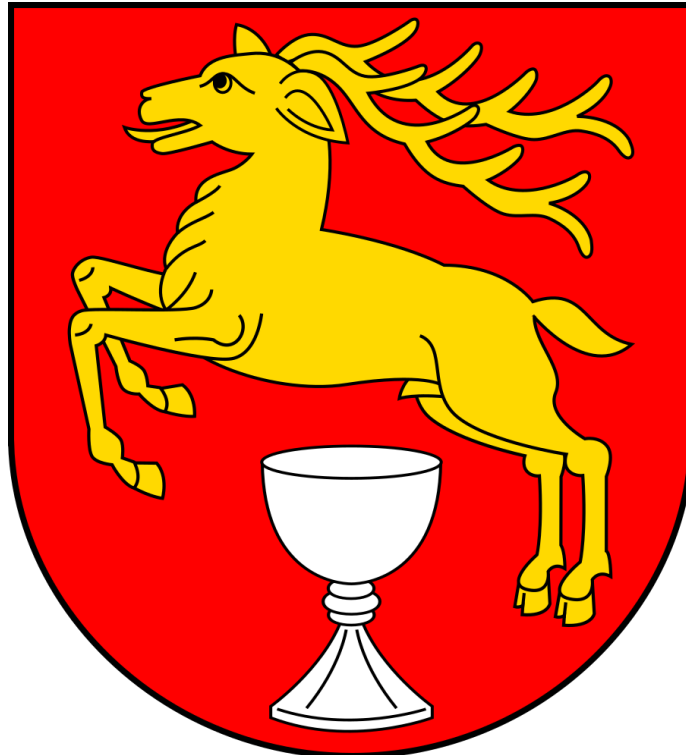
Fot. 9: Część projektów herbu Szczytnej powstałych w 1974 roku

Rysunek 12: Współcześnie używany herb Szczytnej

Możliwości utworzenia nowego herbu Szczytnej

Ponieważ nowo tworzącym herbom stawiany jest przede wszystkim warunek zgodności z miejscową tradycją heraldyczną, w praktyce jesteśmy ograniczeni jedynie do dwóch możliwości. Pierwszą jest odwzorowanie w herbie godła z XIX-wiecznej pieczęci gminnej Szczytnej. Drugą zaś nawiązanie do przedwojennego projektu herbu. Obie drogi są naszym zdaniem równoważne i wybór jednej z nich pozostawiono w gestii gminy. Władze gminy zorganizowały konsultacje społeczne z mieszkańcami, którzy wskazali nawiązanie do przedwojennego projektu herbu Szczytnej.

Rysunek 13: Projekt herbu gminy Szczytnej wybrany w konsultacjach społecznych

Przedstawiony tam projekt był pięciopółowy z polem sercowym. W polach I, II, III i IV przedstawiono naturalistycznie elementy charakterystycznej miejscowej flory, kolejno: pełnik europejski, grzyb, trzy drzewa iglaste oraz krzaczek jagód. W polu sercowym znajduje się wizerunek, który proponujemy jako nowy herb gminy Szczytnej, tzn. jeleń w skoku ponad kielichem. Pole sercowe omawianego herbu zawiera pełną symbolikę, która niepotrzebnie jest powielana w pozostałych polach – skaczący jeleń jest dostateczną reprezentacją lasów otaczających miasto. Kielich symbolizuje oczywiście miejscową hutę szkła będącą głównym czynnikiem miastotwórczym.

Fot. 10: Domniemany przedwojenny projekt herbu Szczytnej

Przytoczony powyżej herb powstał w okresie upadku zrozumienia dla sztuki heraldycznej i nie może być użyty w całości jako nowy herb Szczytnej. Głównym problemem tego herbu jest jego złożoność. Herby złożone są generalnie obce polskiej tradycji i sztuce heraldycznej. W historii polskiej heraldyki herby złożone jeżeli już się pojawiały to były herbami genealogicznymi, tj. złożeniem herbów przodków po mieczu i kądzieli lub też przynależały najpierw suwerenom, a potem państwom, księstwom lub innym terytoriom w skład których wchodziła więcej niż jedna ziemia posługująca się danymi herbami. Przywracając zatem przytoczony powyżej herb jako herb Szczytnej byłibyśmy usprawiedliwieni jedynie w sytuacji gdyby w skład gminy Szczytna wchodziło 5 miejscowości, z których każda używała osobnego herbu, którego godło zawarto w każdym z pól herbu wielopolowego. Oczywiście dochodzimy w ten sposób do absurdu.

Zapewne intencja osoby projektującej herb była inna i wyływała z chęci upchnięcia na jednej tarczy maksymalnej liczby symboli kojarzących się ze Szczytną. Pola II, III i IV nawiązują prawdopodobnie do miejscowych lasów i ich bogactw. Pole I przedstawia jeden z symboli regionu kłodzkiego – kwiat pełnika europejskiego. Jednakże należy zauważyć, że szeroko pojętą symbolikę „leśną” można już przypisywać samemu jeleniowi. Zbędne jest wymienianie wszystkich płodów lasu, które prowadzi do powielenia symboliki oraz zatarcia czytelności rysunku herbu. Kwiat pełnika natomiast jest symbolem ogólnoregionalnym i jego zastosowanie wprost w herbie konkretnego miasta wydaje się nadużyciem. Należy zwrócić uwagę, że żadna gmina ani miejscowość na terenie Kłodzkiej symbolu takiego w herbie nie używa.

Wspomniane nadmierne skomplikowanie rysunku herbu to kolejny argument za pozbyciem się wszystkich pól poza sercowym. Należy pamiętać, że herb jest także symbolem użytkowym. Będzie powielany na pieczętkach i winietkach, nierzadko w pomniejszeniu (standardowa średnica pieczęci wynosi 36 mm). Pięciopolowy herb w pomniejszeniu lub też w oddaleniu będzie zupełnie nieczytelny.

Pole sercowe trafnie nawiązuje do historii powstania miasta uzupełniając rysunek jelenia w skoku motywem kielicha symbolizującego miejscową hutę szkła.

Herb gminy Szczytna

Powyższe rozumowanie skłania nas do przedstawienia następującego projektu herbu gminy Szczytna:

W polu czerwonym jeleń skaczący złoty ponad kielichem srebrnym.

Kielich symbolizuje miejscową hutę szkła, która była głównym czynnikiem miastotwórczym oraz istotnym miejscem pracy mieszkańców. Jeleń nawiązuje do dużej lesistości okolic miasta i samego miasta.

Główne barwy użyte w herbie (złoto i czerwień), zostały zaczerpnięte z barw herbowych Hrabstwa Kłodzkiego. Niezależnie od tego mają też ogólną symbolikę, oznaczają m.in.: srebro – czystość, prawdę, niewinność, czerwień – chwałę, odwagę, waleczność, ogień, czerń – skromność. Niezależnie od tego, znaczenie mają też konfiguracje barw: srebrna z czerwoną symbolizuje odwagę, złota z czerwoną symbolizuje wolność, stałość i niezależność³³. Dopuszcza się, na potrzeby poligrafii i grafiki komputerowej, wyrażanie tynktury srebrnej przez kolor biały, złotej przez żółty.

Flaga gminy Szczytna

Proponujemy, aby flaga gminy była płatem o proporcji 5:8 podzielonym pionowo na dwie równe strefy. Od strony drzewca umieszczone godło herbu, w taki sposób, że jego wysokość stanowi 5/6 wysokości płata; w części swobodnej umieszczono sześć pasów poziomych na przemian żółtych i czerwonych, każdy wysokości 1/6 wysokości płata. Sześć pasów symbolizuje sześć miejscowości, które połączono w jeden organizm stanowiący dzisiejszą Szczytną.

Banner gminy Szczytna

Banner gminy Szczytna to prostokątny płat materiału o proporcji 1:4 (szerokość do wysokości), będący pionowym odwzorowaniem flagi. Strefa z godłem herbu, ma wysokość 1/3 wysokości płata, zaś samo godło ma wysokość 5/6 wysokości tej strefy.

Flaga stolikowa gminy Szczytna

Flaga stolikowa gminy Szczytna to prostokątny płat materiału o proporcji 1:2 (szerokość do wysokości), będący pionowym odwzorowaniem flagi. Strefa z godłem herbu ma wysokość 1/2 wysokości płata, zaś samo godło ma wysokość 5/6 wysokości tej strefy. Flaga mocowana jest do poprzeczki umieszczonej na stojaku.

Pieczenie gminy Szczytna

Pieczenie gminy Szczytna zaprojektowano w trzech wariantach: pieczęć ogólna, pieczęć Rady Miejskiej i pieczęć Burmistrza. We wszystkich przypadkach pieczęcie są okrągłe, o średnicy 36 mm, z godłem herbu Gminy w części centralnej oraz majuskułową legendą otokową w postaci odpowiednio: * GMINA * SZCZYTNA, *

³³ P. Dudziński, *Alfabet heraldyczny*, Warszawa 1997, s. 40-42

RADA MIEJSKA * W SZCZYTNEJ, * BURMISTRZ * SZCZYTNEJ. Przerzywnik *, dzielący słowa legendy, ma postać gwiazdki heraldycznej.

Kwestie techniczne

Specyfikacja barw CMYK:

Złoty – C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

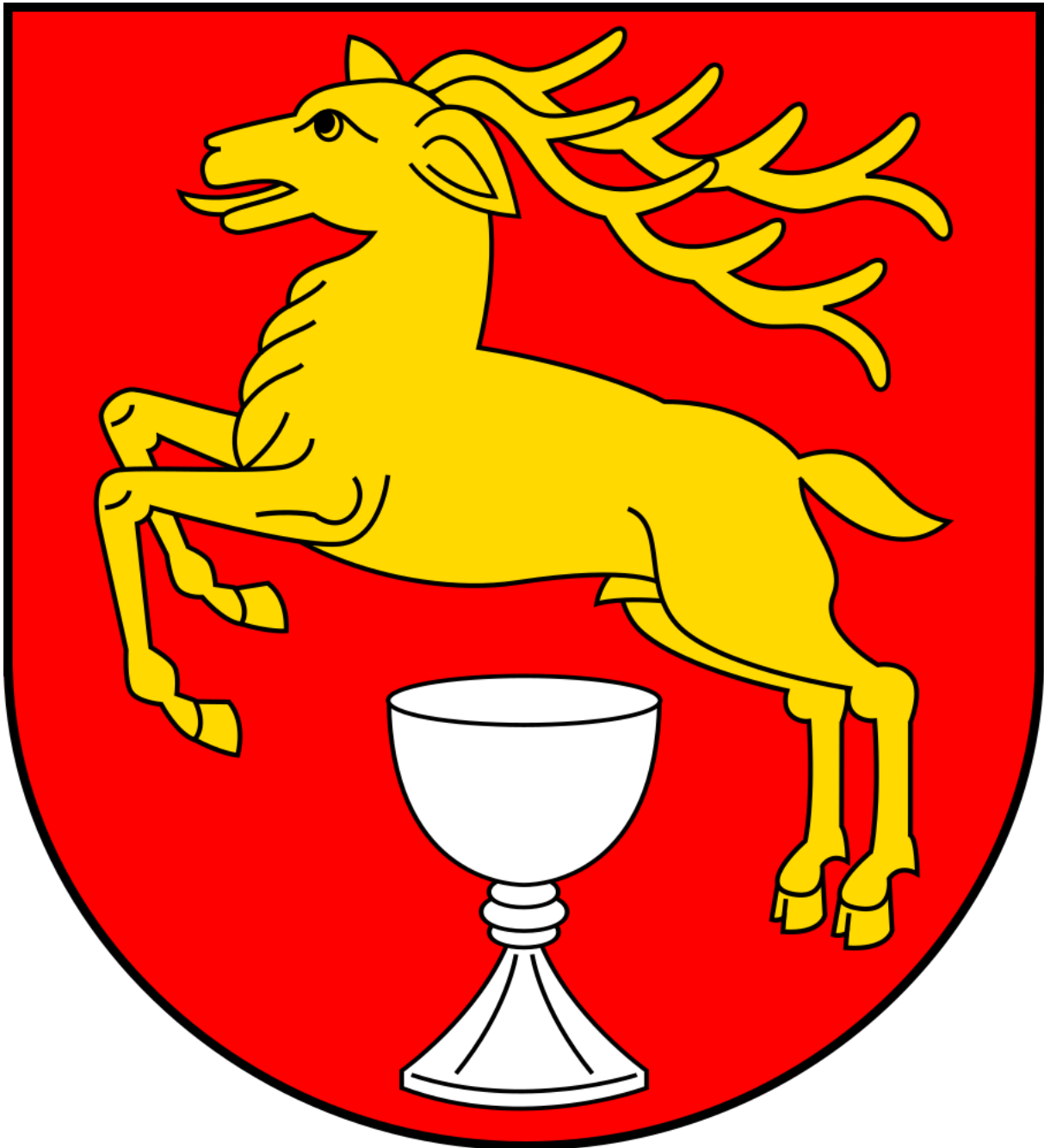
Srebrny – C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

Czerwony – C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

Załączniki:

1. Rysunek projektu herbu gminy Szczytna,
2. Rysunek projektu flagi gminy Szczytna,
3. Rysunek projektu banneru gminy Szczytna,
4. Rysunek projektu flagi stolikowej gminy Szczytna,
5. Rysunek projektu pieczęci gminy Szczytna,
6. Rysunek projektu pieczęci rady gminy Szczytna,
7. Rysunek projektu pieczęci burmistrza gminy Szczytna.

Załącznik 1 – Rysunek projektu herbu gminy Szczytna

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

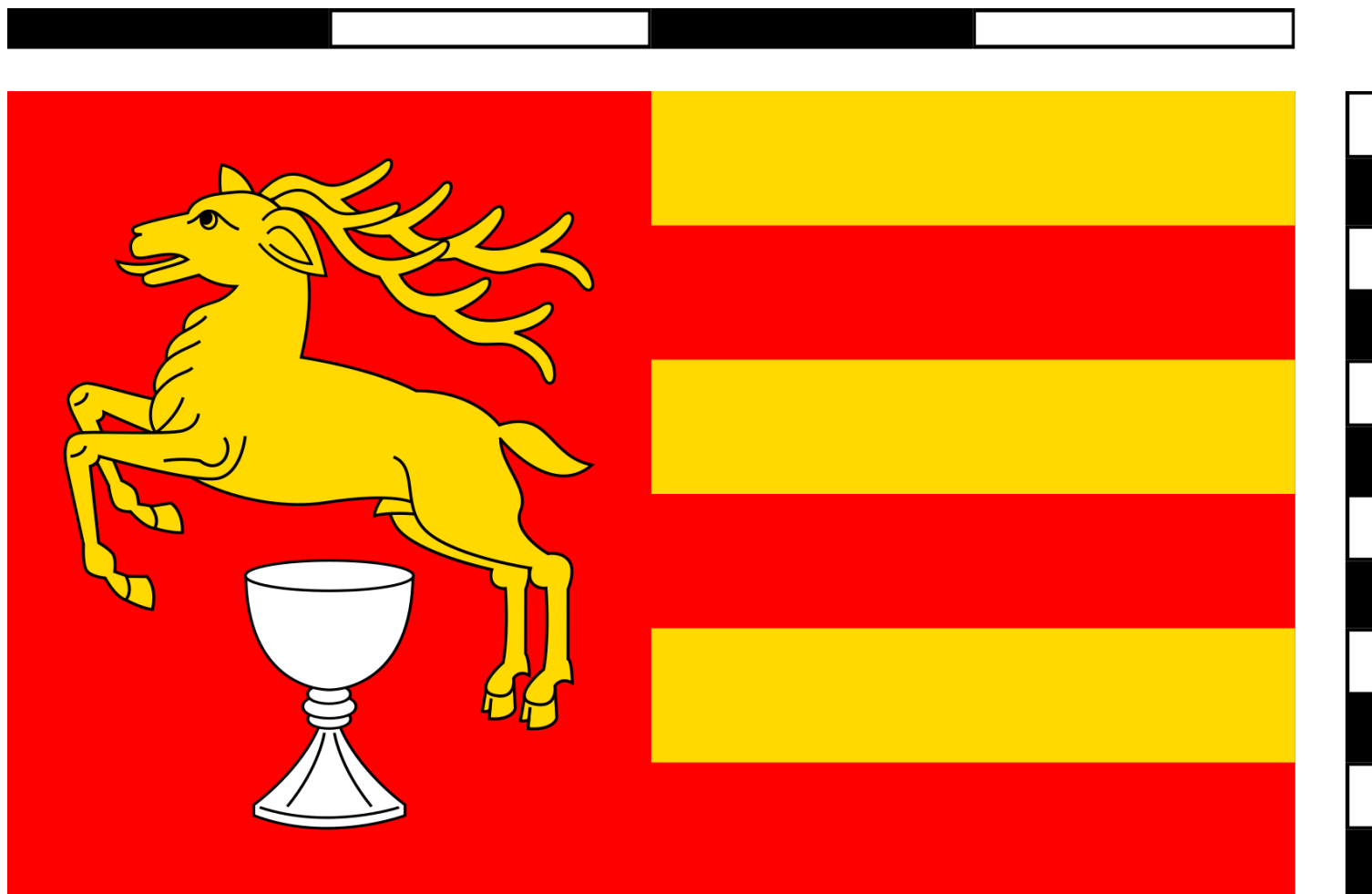

C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

Załącznik 2 – Rysunek projektu flagi gminy Szczytna

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

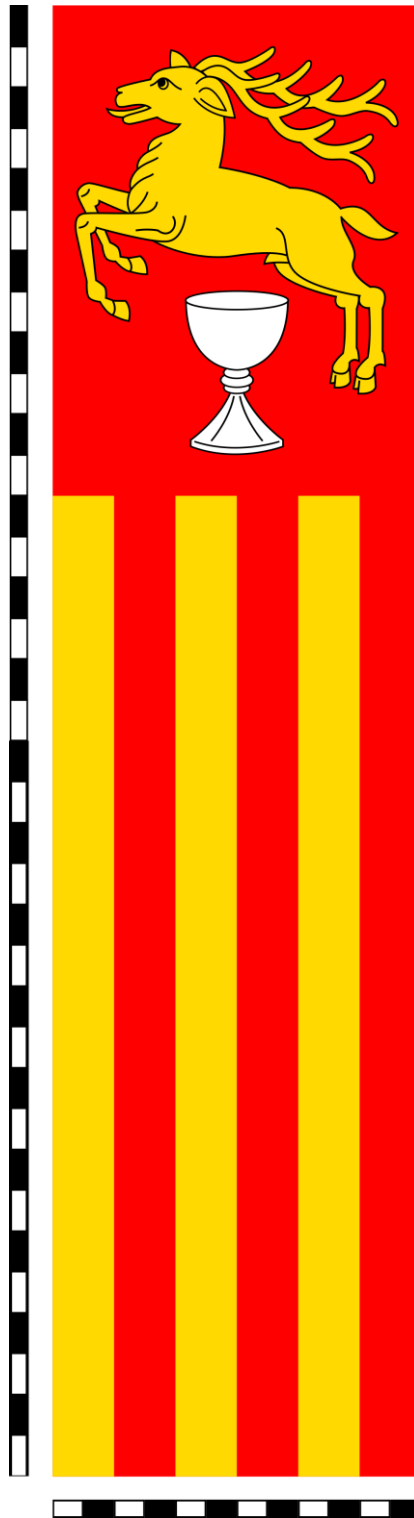

C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

Załącznik 3 – Rysunek projektu banneru gminy Szczytna

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

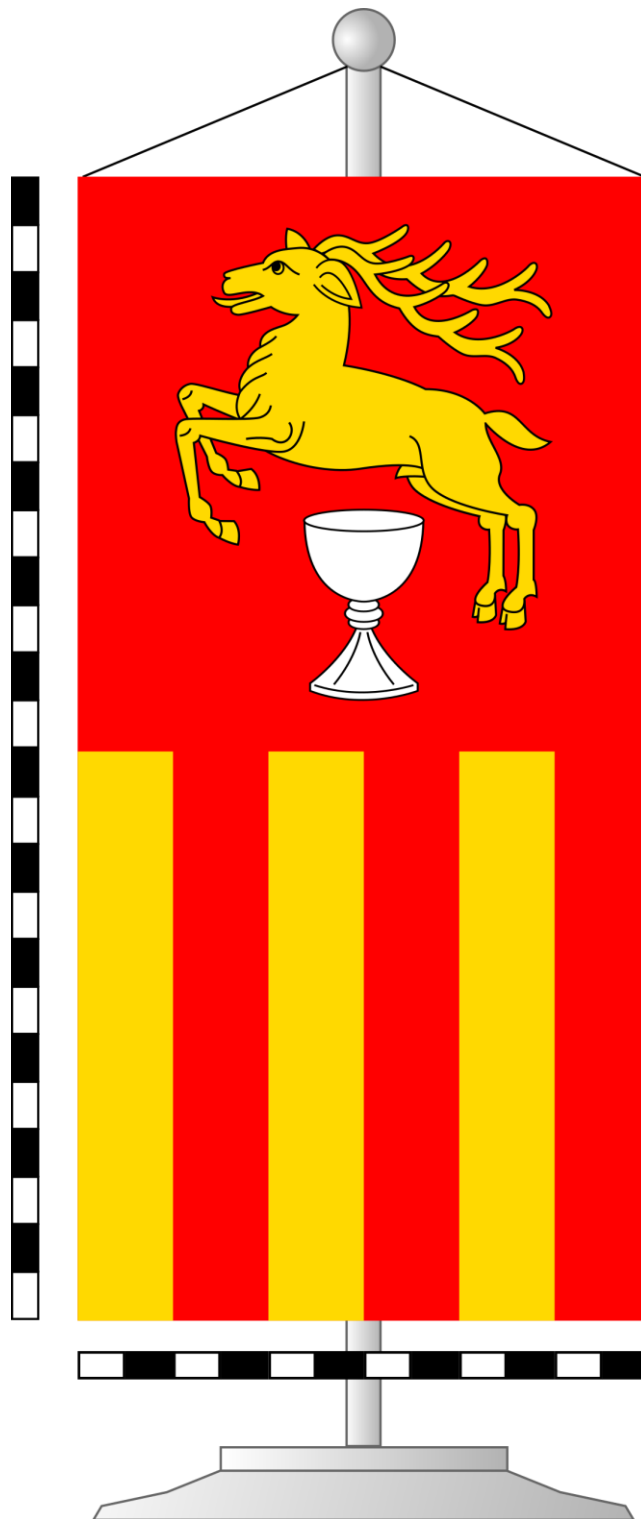

C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

Załącznik 4 – Rysunek projektu flagi stolikowej gminy Szczytna

C: 0%, M: 15%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 100%, Y: 100%, K: 0%

C: 0%, M: 0%, Y: 0%, K: 0%

Załącznik 5 – Rysunek projektu pieczęci gminy Szczytna

Ø 36 mm

Załącznik 6 – Rysunek projektu pieczęci Rady Miejskiej w Szczytnej

Ø 36 mm

Załącznik 7 – Rysunek projektu pieczęci Burmistrza Szczytnej

Ø 36 mm

